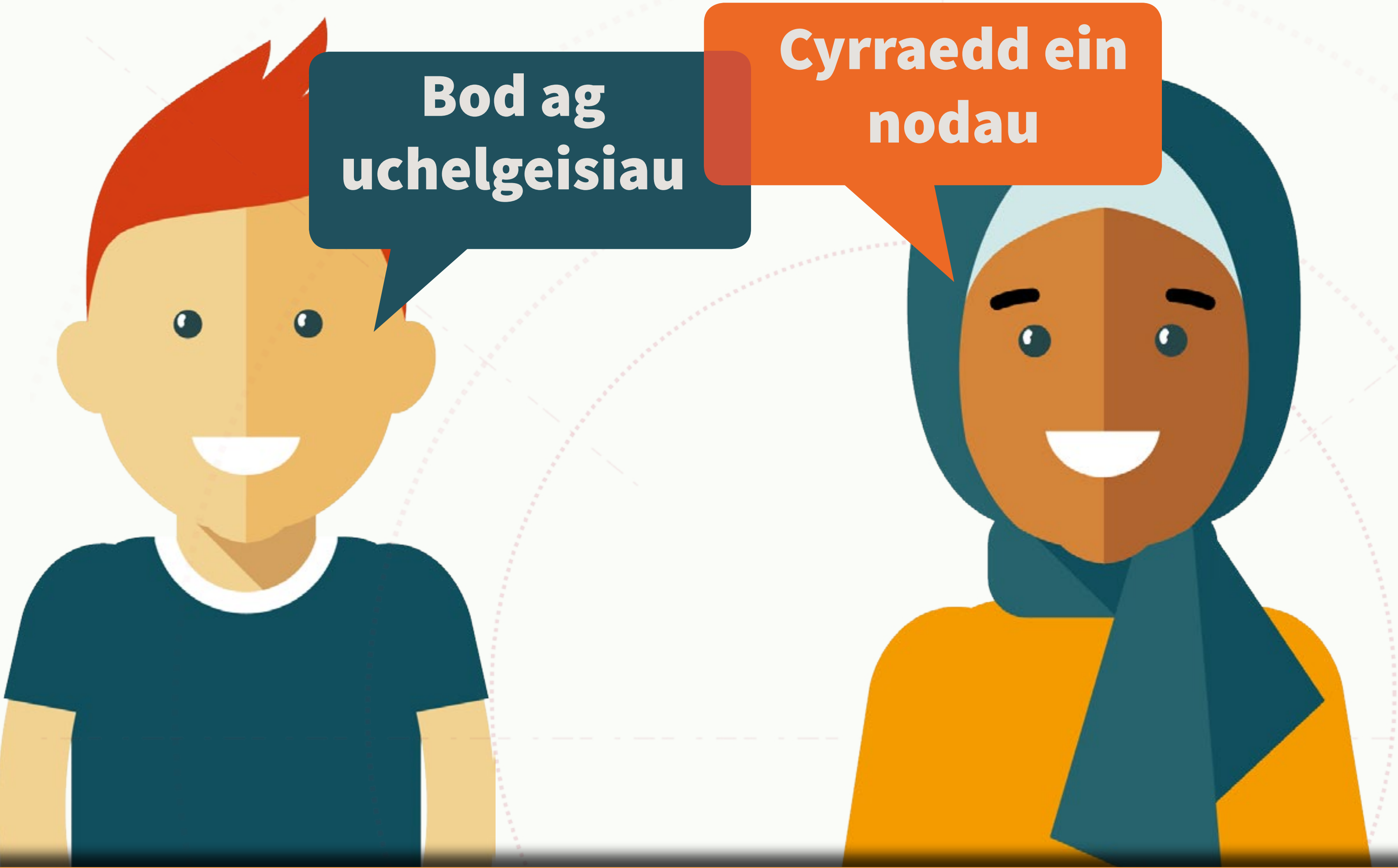

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Blwyddyn yn ddiweddarach

Codi uchelgais a chyrhaeddiad addysgol plant sy'n derbyn gofal yng Nghymru

Mai 2017

Crynodeb i bobl ifanc

Cyflwyniad

Yn 2016, fe ddechreuodd Llywodraeth Cymru gynllun newydd o'r enw:

Codi uchelgais a chyrhaeddiad addysgol plant sy'n derbyn gofal yng Nghymru.

Yn derbyn gofal – pan mae awdurdod lleol yn cymryd cyfrifoldeb rhiant fel bod plant yn cael eu cadw'n ddiogel ac yn cael y pethau sydd eu hangen arnyn nhw.

Fe ddylai pawb fod â breuddwydion, uchelgeisiau a chyfleoedd. Mae addysg yn gallu'ch helpu chi i gyrraedd nodau a chael mwy o gyfleoedd mewn bywyd.

Mae rhai plant yn wynebu materion sy'n ei gwneud hi'n fwy anodd gwneud yn dda yn yr ysgol.

Dydy hyn ddim yn iawn.

Dylai'ch cefndir chi mo'ch rhwystro rhag gallu cyrraedd eich nodau.

Mae'r cynllun yma'n edrych ar sut mae plant yn cael cymorth a chyfleoedd i gyrraedd eu nodau.

Blwyddyn yn ddiweddarach

Mae'r llyfryn yma'n dweud wrthych chi beth y buom ni'n ei wneud yn 2016.
Mae hefyd yn dweud wrthych chi beth rydyn ni'n bwriadu ei wneud yn 2017–18.

Mae yna chwe phrif faes rydyn ni'n canolbwyntio arnyn nhw:

1. Arweiniad – rolau a chyfrifoldebau
2. Meithrin partneriaethau a chydweithio
3. Dysgu ac addysgu
4. Defnyddio data'n well
5. Defnyddio cyllid yn well
6. Cyfranogiad.

1. Arweiniad – rolau a chyfrifoldebau

Mae'r cynllun yn dweud:
Bod yn rhaid i bawb wneud eu gwaith yn dda bob amser. Rydyn ni eisiau:

- cael arweiniad cryf sy'n gweithio'n dda
- i awdurdodau lleol edrych ar rolau gweithwyr a'u newid nhw os oes angen
- i ysgolion ddeall anghenion plant a bod â'r staff iawn gyda'r sgiliau iawn.

Beth rydyn ni wedi'i wneud hyd yma

Rydyn ni wedi:

- helpu **consortia rhanbarthol** i gael prif berson arweiniol ar gyfer plant sy'n derbyn gofal
- cynhyrchu canllaw i'r person dynodedig ar gyfer plant sy'n derbyn gofal mewn ysgolion – caiff hwn ei gyhoeddi cyn bo hir
- ysgrifennu cod ymarfer newydd ar rôl y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol
- gweithio gyda'r Rhwydwaith Maethu i helpu pobl mewn ysgolion i ddeall y problemau y mae plant yn eu hwynebu mewn addysg
- gweithio gyda'r Rhwydwaith Maethu i gyhoeddi canllaw ar gyfer rhieni sy'n mabwysiadu, sef '*Canllaw gofalwr maeth i addysg*'
- gweithio gyda'r Rhwydwaith Maethu i hyfforddi gofalwyr maeth
- helpu'r Rhwydwaith Maethu i ysgrifennu adnodd newydd o'r enw '*Gwneud iddo ddigwydd*'.

Consortia rhanbarthol – sy'n gofalu am addysg pob dysgwr yn eu hardal.

Person dynodedig yn yr ysgol – sy'n gwneud yn siŵr bod plant yn ddiogel.

1. Arweiniad – rolau a chyfrifoldebau (parhad)

Awdurdodau lleol a chonsortia rhanbarthol

Mae pob consortiwm rhanbarthol yn cynllunio sut i ddefnyddio arian y **Grant Datblygu Disgyblion**. Maen nhw'n gweithio gydag awdurdodau lleol ac ysgolion fel bod y plant i gyd yn cael y cymorth sydd ei angen arnyn nhw.

Gyda'i gilydd, maen nhw wedi:

- gwneud yn siŵr bod y Grant Datblygu Disgyblion yn cael ei ddefnyddio'n iawn
- cefnogi **Cydgysylltwyr Plant Sy'n Derbyn Gofal Mewn Addysg**

Grant Datblygu Disgyblion – arian ychwanegol y mae ysgol yn gallu ei ddefnyddio i gefnogi anghenion.

Cydgysylltwyr Plant Sy'n Derbyn Gofal Mewn Addysg – sy'n gweithio gyda phlant yn yr ysgol i lunio cynlluniau dysgu a chael cymorth iddyn nhw.

Maen nhw hefyd wedi cytuno y caiff y grant ei ddefnyddio:

- ar gyfer hyfforddi staff ysgol, hyfforddwyr maethu, gofalwyr/rhieni sy'n mabwysiadu a llywodraethwyr ysgol
- ar gyfer hyfforddi cydgysylltwyr
- i gael ysgolion i gydweithio a dysgu oddi wrth ei gilydd
- i redeg cronfa grantiau bach i helpu grwpiau neu bobl.

Mae ysgolion a cholegau:

- wedi bod yn dysgu oddi wrth ei gilydd ac yn rhannu arfer da
- wedi penodi person arweiniol dynodedig sy'n rhan o'u pecyn cymorth i fyfyrwyr
- wedi llunio 'pecyn cymorth' gyda'r Sefydliad Dysgu a Gwaith.

Mae'r Sefydliad Dysgu a Gwaith hefyd wedi cefnogi saith coleg i gael Marc Safon i ddangos bod ganddyn nhw systemau ar waith i gefnogi'r rheini sy'n gadael gofal.

Beth rydyn ni'n mynd i'w wneud

Fe fyddwn ni:

- yn edrych ar ba hyfforddiant arall fyddai'n helpu staff
- yn dal ati i weithio ar y prosiect Maethu Lles
- yn cael awdurdodau lleol i wirio rolau gweithwyr a gwneud newidiadau os oes angen
- yn gwneud yn siŵr bod addysg a gwasanaethau cymdeithasol yn dal ati i weithio gyda'i gilydd.

2. Meithrin gwell partneriaethau a chydweithio

Mae'r cynllun yn dweud:
Bod angen i ni weithio gyda gwasanaethau cymdeithasol, addysg, gofalwyr maeth, ac eraill i gefnogi plant.

Beth rydyn ni wedi'i wneud hyd yma

Rydyn ni wedi:

- sefydlu Grŵp Strategol Cenedlaethol o weithwyr proffesiynol
- gweithio gyda CASCADE – Prifysgol Caerdydd, i greu cymuned ar-lein newydd o arfer i weithwyr, gydag astudiaethau achos, adnoddau a chanllawiau
- rhedeg digwyddiadau i gysylltu gweithwyr a meithrin rhwydwaith gwell
- derbyn adroddiad Estyn ar '*Godi cyrhaeddiad, cyflawniad a dyheadau plant sy'n derbyn gofal*'
- dechrau ysgrifennu canllawiau ar rannu gwybodaeth
- sefydlu Grŵp Cynghori'r Gweinidog i edrych ar ffyrdd o wella canlyniadau ar gyfer plant sy'n derbyn gofal.

Beth rydyn ni'n mynd i'w wneud

Fe fyddwn ni:

- yn gweithio gyda gwasanaethau a sefydliadau fel eu bod nhw'n gallu rhoi mwy o gymorth i blant sy'n derbyn gofal
- yn helpu awdurdodau lleol i rannu arfer da a chefnogi ei gilydd
- yn datblygu fframwaith (camau) newydd ar gyfer gwasanaethau maethu
- yn cael mwy o eiriolwyr ar gyfer plant sy'n derbyn gofal.

Eiriolwr – Rhywun sy'n eich cefnogi chi ac sy'n eich helpu chi i ddweud eich dweud.

3. Dysgu ac addysgu

Mae'r cynllun yn dweud:
Bod angen i ysgolion a cholegau ddeall eu rôl mewn gwella canlyniadau ar gyfer plant sy'n derbyn gofal.

Beth rydyn ni wedi'i wneud hyd yma

Rydyn ni wedi:

- llunio rhestr cysylltiadau cenedlaethol newydd o bob gweithiwr
- gweithio gydag Adoption UK i gyhoeddi '*Cael pethau'n iawn i bob plentyn – canllaw i ysgolion ar weithio gyda phlant sydd wedi'u mabwysiadu a'u teuluoedd*'
- gweithio gydag Adoption UK i gyhoeddi canllaw ar gyfer rhieni sy'n mabwysiadu, o'r enw '*Cael pethau'n iawn i bob plentyn – canllaw i rieni*'
- rhedeg arolygon mewn ysgolion a cholegau yng Nghymru
- dod o hyd i enghreifftiau o arfer da, a'u rhannu.

Mae **consortia De Ddwyrain Cymru**'n cynnwys ysgolion ym Mlaenau Gwent, Caerffili, Sir Fynwy, Casnewydd a Thorfaen. Maen nhw wedi dechrau prosiect sy'n:

- monitro presenoldeb plant sy'n derbyn gofal a pha mor dda y maen nhw'n gwneud yn yr ysgol
- gwirio bod cyllid yn gwneud gwahaniaeth
- dod o hyd i arfer da, a'i rannu
- gwirio bod y cynlluniau cymorth iawn ganddyn nhw.

Mae ysgolion a cholegau:

- wedi hyfforddi staff ar y materion y mae plant yn eu hwynebu
- wedi rhedeg digwyddiadau
- wedi gwneud yn siŵr bod eu person dynodedig yn rhoi'r wybodaeth iawn i fyfyrwyr.

Beth rydyn ni'n mynd i'w wneud

Fe fyddwn ni:

- yn edrych ar sut mae gwybodaeth yn cael ei rhannu
- yn gwneud yn siŵr bod plant sy'n symud ysgol yn cael cymorth yn gyflym
- yn gweithio gyda cholegau i ysgrifennu canllaw ar sut i helpu pobl ifanc sy'n derbyn gofal pan maen nhw'n gadael yr ysgol.

Rydyn ni'n hyfforddi grŵp o bobl sy'n gadael gofal fel eu bod nhw'n gallu edrych ar golegau a dweud wrthon ni beth sy'n gweithio a beth sydd angen ei newid.

4. Defnyddio data'n well

Mae'r cynllun yn dweud:
Bod angen i ni gael ffyrdd gwell o gasglu gwybodaeth.

Beth rydyn ni wedi'i wneud hyd yma

Rydyn ni wedi:

- gofyn i Ymddiriedolaeth Teulu Fischer ysgrifennu adroddiad
- llunio system newydd a fydd yn cymharu ystadegau o bob blwyddyn ac yn dangos i ni beth sydd angen i ni weithio arno
- edrych ar ffyrdd newydd o gasglu a chyflwyno ystadegau mewn awdurdodau lleol
- gofyn i Gydgysylltwyr Plant Sy'n Derbyn Gofal Mewn Addysg ysgrifennu canllaw ar sut i gasglu a rhannu gwybodaeth
- cael awdurdodau lleol i benderfynu pa ystadegau ydy'r rhai mwyaf defnyddiol, a sut i adrodd arnyn nhw.

5. Defnyddio cyllid yn well

Mae'r cynllun yn dweud:
Ein bod ni eisiau i gyllid wneud y gwahaniaeth mwyaf posibl.

Beth rydyn ni wedi'i wneud hyd yma

Rydyn ni wedi:

- cefnogi consortia rhanbarthol i gydweithio fel eu bod nhw'n dod o hyd i'r ffyrdd gorau o ddefnyddio cyllid i helpu plant sy'n derbyn gofal
- cael Swyddfa Archwilio Cymru i edrych ar sut y cafodd cyllid ei ddefnyddio yn 2015–16
- gwirio cynlluniau gwario ar gyfer 2016–17
- llunio canllaw ar gyllid, a sut y dylid ei ddefnyddio.

6. Cyfranogiad

Mae'r cynllun yn dweud:

Ein bod ni eisiau cynnwys y plant a'r bobl ifanc i gyd mewn penderfyniadau sy'n effeithio ar eu bywydau nhw.

Beth rydyn ni wedi'i wneud hyd yma

Rydyn ni wedi:

- gweithio gyda'r Rhwydwaith Maethu a Lleisiau o Ofal i wrando ar farn gofalwyr a phlant mewn gofal
- gwneud yn siŵr bod gan awdurdodau lleol ffyrdd o gynnwys pobl ifanc.

Y camau nesaf

Fe fyddwn ni'n dal ati i weithio ar y cynllun yma ac fe fyddwn ni'n rhoi gwybod ichi sut mae pethau'n mynd.

Caiff yr adroddiad nesaf ei gyhoeddi yn 2018.

Diolch yn fawr am ddarllen hwn.

Gallwch chi gael gwybod mwy drwy fynd i:
gov.wales/topics/educationandskills/schoolshome/deprivation/educational-attainment-of-looked-after-children

© Hawlfraint y Goron 2017
WG30640
ISBN 978 1 4734 9640 8